

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 สภาพปัญหาและความสำคัญของเรื่องที่ศึกษา (Statement of the Problem and Significance of the Study)	1
1.2 วัตถุประสงค์สำคัญและขอบเขตของการศึกษา (Major Objectives and Scope of the Study)	5
1.3 ระเบียบวิธีการศึกษา (Study Methods)	5
1.3.1 วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล (Methods of data-collection)	6
1.3.2 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล (Methods of data-analysis)	6
1.3.3 การนำเสนอรายงาน (Research report presentation)	7
1.4 ข้อจำกัดในการวิจัย (Research Limitations)	9
1.5 ระยะเวลาที่ศึกษา	9
1.6 นิยามศัพท์ (Definitions)	9
1.7 ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา (Expected Outputs of the Study)	10
บทที่ 2 กรอบการวิเคราะห์แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย : แนวคิด ความสำคัญระดับและเครื่องมือกระบวนการและปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการมีส่วนร่วมของประชาชน	11
2.1 ความหมายของระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Definition of Participatory Democracy)	11
2.2 ความสำคัญของระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Importance of Participatory Democracy and the Promotion of a Democratic Government)	15
2.3 ระดับขั้นและเครื่องมือของระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Levels and Instruments of Participatory Democracy)	16
2.4 กระบวนการของระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Process of Participatory Democracy)	27
2.5 ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการมีส่วนร่วมของประชาชน	31
บทที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในบริบทสากล : ประเด็นในทางกฎหมายที่สำคัญ	39
3.1 ที่มาของการมีส่วนร่วมของประชาชน	39
3.1.1 กรณีทั่วไป : จากประชาธิปไตยทางตรง-ประชาธิปไตยแบบตัวแทนสู่ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม	39

	หน้า
3.1.1.1 ประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy)	39
3.1.1.2 ประชาธิปไตยแบบผู้แทน (Representative Democracy)	40
3.1.1.3 ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy)	40
3.1.2 กรณีเกี่ยวกับประเด็นสิ่งแวดล้อม : จากเวทีสากลสู่เวทีภูมิภาค	41
3.1.2.1 ระดับสากล	41
3.1.2.2 ระดับภูมิภาค	42
3.1.3 คุณค่าของการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านสิ่งแวดล้อม	44
3.1.3.1 ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม	44
3.1.3.2 ข้อจำกัดของนักนิติบัญญัติ : มิใช่ชุมชนแห่งปัญญาหรือคลัง แห่งข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ที่สุด	44
3.1.3.3 ความจำเป็นในการสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจของประชาชนที่มี ต่อกระบวนการในการตัดสินใจและที่มีต่อบุคคลที่ทำหน้าที่ตัดสินใจ	45
3.2 การให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยแนวคิดทางกฎหมาย :	45
การทำให้เป็นกฎหมาย (Legalization)	
3.2.1 การรองรับสิทธิของประชาชน : มุมมองด้านสิทธิ (Right)	45
3.2.1.1 สิทธิเสรีภาพที่เกี่ยวกับมีส่วนร่วมของประชาชน	45
3.2.1.2 การรับรองสิทธิในรัฐธรรมนูญ	46
3.2.2 การตรวจสอบกลั่นกรองการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ :	47
มุมมองด้านอำนาจหน้าที่ของรัฐ (Authority) และการใช้อำนาจหน้าที่ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ	
3.2.2.1 สหรัฐอเมริกา	47
3.2.2.2 ฝรั่งเศส	48
3.3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในบริบทสากล	49
3.3.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายระดับชาติ (Public Participation in National Policies Planning)	49
3.3.1.1 ประเทศในยุโรป	49
3.3.1.2 สหรัฐอเมริกา	51
3.3.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างกฎ (Public Participation in Rule Making)	51
3.3.2.1 ประเทศในยุโรป	51
3.3.2.2 สหรัฐอเมริกา	52
3.3.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจอนุมัติโครงการและ ออกใบอนุญาต (Public Participation in Projects Decision-making and Permitting)	52
3.3.3.1 ประเทศในยุโรป	53

	หน้า
3.3.3.2 สหรัฐอเมริกา	55
3.4 รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการศึกษามลกระทบ สิ่งแวดล้อมและในการตัดสินใจออกใบอนุญาตเพื่อประกอบกิจการต่างๆ	55
 บทที่ 4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมไทย ก่อนปี พ.ศ. 2540 : แนวคิด กลไก การปฏิบัติ และปัญหาอุปสรรคสำคัญ	 63
4.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการเมือง	63
4.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการพัฒนา	68
4.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ	69
4.3.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรง	70
4.3.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนทางอ้อม	70
4.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการศึกษามลกระทบสิ่งแวดล้อม	77
4.4.1 ความเป็นมาในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม	77
4.4.2 แนวคิดด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน	80
4.4.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มประชาชนผู้มีส่วนร่วม	80
4.4.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสาร	81
4.4.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน	82
4.5 กรณีศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของสังคมไทย	82
4.5.1 กรณีที่ 1 : การจัดให้มีส่วนร่วมของประชาชนโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก	82
4.5.2 กรณีที่ 2 : การจัดให้มีส่วนร่วมของประชาชนโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และโดยการประชุมกลุ่ม	83
4.5.3 กรณีที่ 3 : การจัดให้มีส่วนร่วมของประชาชนโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมกลุ่มและการใช้แบบสอบถามเป็นแนวสัมภาษณ์	84
4.5.4 กรณีที่ 4 : การจัดให้มีส่วนร่วมของประชาชนโดยการใช้เทคนิคการ ประชุมกลุ่มในขั้นตอนต่างๆ ของการศึกษา	85
4.5.5 กรณีที่ 5 : การจัดให้มีส่วนร่วมของประชาชนโดยวิธีการหลายขั้นตอน	85
 บทที่ 5 การมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมไทยตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 : แนวคิด และกลไก	 107
5.1 วิวัฒนาการการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมไทย : การปฏิรูปการเมืองกับการ ปฏิรูปกฎหมาย	107
5.1.1 ที่มาของรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนมีส่วนร่วม พุทธศักราช 2540	107

5.1.2	หลักการของระบอบประชาธิปไตยแบบประชาชนมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	111
5.2	เครื่องมือสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	114
5.2.1	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายระดับชาติ	114
5.2.2	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างกฎ	121
5.2.3	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ อนุมัติโครงการและ ออกใบอนุญาต	125
บทที่ 6	ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาและอุปสรรคสำคัญของการมีส่วนร่วม ของประชาชนในสังคมไทย	145
6.1	กรณีศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	145
6.1.1	กรณีศึกษาการจัดให้มีมีส่วนร่วมของประชาชนโดยเทคนิคการสัมภาษณ์ทางลึก	151
6.1.2	กรณีศึกษาการจัดให้มีมีส่วนร่วมของประชาชนโดยเทคนิคการประชุมกลุ่ม และการสัมภาษณ์	152
6.1.3	กรณีศึกษาการมีส่วนร่วมโดยมีขั้นตอนการส่งข้อมูลล่วงหน้า และมีการจัดการมีส่วนร่วมอย่างเป็นขั้นตอน	153
6.1.4	กรณีศึกษาการมีส่วนร่วมแบบหลายขั้นตอน	154
6.2	ปัญหาเกี่ยวกับการนำหลักการการมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 ไปปฏิบัติ	161
6.2.1	ปัญหาด้านการรับรู้เกี่ยวกับแนวคิดและความสำคัญของการ มีส่วนร่วมของประชาชน	161
6.2.2	ปัญหาด้านโครงสร้างกฎหมายและกระบวนการนโยบาย	162
6.2.3	ปัญหาการใช้เครื่องมือการมีส่วนร่วมของประชาชน	163
6.2.4	ปัญหาเรื่องระบบกฎหมายกับการปฏิรูปกฎหมายระดับโครงสร้าง	166
6.2.5	ปัญหาเรื่องมาตรการทางกฎหมายในการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ในการมีส่วนร่วมของประชาชน	166
6.2.6	ปัญหาเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองและความพร้อมของประชาชน	168
6.2.7	ปัญหาด้านความพร้อมของภาครัฐ	171
6.3	ปัญหาเกี่ยวกับตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของประชาชน	172
6.3.1	ปัญหาการวัดวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน	172
6.3.1.1	วิธีการทางกฎหมาย	172

	หน้า
6.3.1.2 วิธีการที่มีใช้กฎหมาย	172
6.3.2 ปัญหาตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยทั่วไป	173
6.3.3 ปัญหาตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการศึกษา	177
ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	
บทที่ 7 สรุปและข้อเสนอแนะ	181
7.1 บทสรุป	181
7.1.1 ผลการวิจัย	181
7.1.2 ปัญหาสำคัญที่พบจากการวิจัย	188
7.2 ข้อเสนอแนะ	189
7.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	189
7.2.2 ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย	190
7.2.3 ข้อเสนอแนะด้านการบริหาร	190
7.2.4 ประเด็นที่ควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในอนาคต	192
บรรณานุกรม	195
ภาคผนวก :	
ภาคผนวก ก. ร่างพระราชบัญญัติสนับสนุนและประสานงานกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน พ.ศ.	209
ภาคผนวก ข. รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทย	219
ภาคผนวก ค. โครงการพัฒนาชนบทและชุมชน ตามข้อเสนอของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	225
ภาคผนวก ง. การดำเนินงานตามโครงการสร้างงานในชนบท	237
ภาคผนวก จ. กรอบนโยบาย และแนวปฏิบัติโครงการพัฒนาตำบล ปี 2542	243